

Valsts augu aizsardzības dienesta aktuālā informācija 2012.gada 4. ceturksnī

ŠĶIRNES UN SĒKLAS

Šī gada 1.augustā stājās spēkā Ministru kabineta noteikumi Nr.518 ‘*Augu šķirnes saimniecisko īpašību novērtēšanas noteikumi*’, kas nosaka, gan to, ka ir mainījusies kārtība jaunu augu šķirņu saimniecisko īpašību novērtēšanā, gan to, ka šķirnes novērtēšanu Valsts augu aizsardzības dienesta vietā tagad nodrošina Latvijas Lauksaimniecības universitāte. Neskatoties uz šīm izmaiņām šķirņu salīdzināšanas rezultāti joprojām ir un būs pieejami dienesta mājas lapā <http://www.vaad.gov.lv/sakums/aktualitates/iespieddarbi>

Salīdzinot ar pagājušo gadu, gandrīz par 1000 ha ir palielinājušās sēklaudzēšanas sējumu platības, līdz ar to ir palielinājusies arī audzētāju interese par konkrētām šķirnēm, to izcelsmi un šķirnes aizsardzības jautājumiem. Informāciju par šķirni sākot ar šķirnes nosaukumu, aizsardzību, iekļaušanu katalogos, selekcionāru, uzturētāju u.t.t. var meklēt ne tikai dienesta mājas lapā <http://www.vaad.gov.lv/sakums/registri/augu-skirnes>, bet arī UPOV mājas lapas PLUTO datubāzē <http://www.upov.int/pluto/en/>

Īpašais atbalsts lopbarības augu sēklu un sēklas kartupeļu kvalitātes uzlabošanai

Atbalstāmās sugas - Pļavas timotiņš, pļavas auzene, hibrīdā airene, daudziedu viengadīgā airene, sarkanā auzene, ganību airene, niedru auzene, pļavas skarene, kamolzāle, sarkanais āboliņš, baltais āboliņš, austrumu galega, lucerna, bastarda āboliņš, sējas zirņi, vīķi, lauka pupas, sēklas kartupeļi.

Īpašo atbalstu lopbarības augu sēklu un sēklas kartupeļu kvalitātes uzlabošanai 2013.gadā varēs saņemt par pirmsbāzes, bāzes un sertificēto sēklu daudzumu, kas ievākts 2012.gada laikā un sertificēts līdz 2013.gada 30.aprīlim, ja lauksaimnieks:

- būs izpildījis sertifikācijas nosacījumus saskaņā ar normatīvajiem aktiem par lopbarības augu sēklaudzēšanas un sēklu tirdzniecības noteikumiem attiecībā uz lopbarības augu sēklām vai normatīvajiem aktiem par kartupeļu sēklaudzēšanas un sēklas kartupeļu tirdzniecības noteikumiem attiecībā uz sēklas kartupeļiem;
- līdz 2012. gada 1.augustam ir iesniedzis Lauku atbalsta dienesta reģionālajā lauksaimniecības pārvaldē iesniegumu.

AUGU AIZSARDZĪBA

Ir stājušies spēkā ES normatīvie akti: EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA 2009/128/EK (2009. gada 21. oktobris), ar kuru nosaka Kopienas sistēmu pesticīdu ilgtspējīgas lietošanas nodrošināšanai.

Pamatojoties uz iepriekšminēto direktīvu, ir stājušies spēkā nacionālie normatīvie akti:

- 2011.gada 13.decembrī Ministru kabineta noteikumi Nr.949 „Noteikumi par augu aizsardzības līdzekļu laišanu tirgū”;
- 2011.gada 13.decembrī Ministru kabineta noteikumi Nr.950 Augu aizsardzības līdzekļu lietošanas noteikumi;
- 2012.gada 10.jūlija ministru kabineta noteikumi Nr. 491 Noteikumi par augu aizsardzības līdzekļu lietošanas iekārtām.

LATVIJAS REPUBLIKAS ZEMKOPĪBAS MINISTRIJA
VALSTS AUGU AIZSARDZĪBAS DIENESTS

www.vaad.gov.lv

Jaunas normatīvo aktu prasības:

1. Par augu aizsardzības līdzekļu uzglabāšanu:

- Augu aizsardzības līdzekļus uzglabā oriģinālā iepakojumā, ievērojot marķējumā noteiktos uzglabāšanas apstākļus, kā arī Augu aizsardzības likuma 9.panta trešās daļas un Aizsargjoslu likuma prasības.
- Augu aizsardzības līdzekļus uzglabā plauktos vai uz paletēm.
- Par augu aizsardzības līdzekļu uzglabāšanas vietām aizliegts izmantot degvielas noliktavas, dzīvojamās vai administratīvās telpas, dzīvnieku novietnes, būves, kuras var applūst, un pagrabus, izņemot tos, kas ir būvēti virs zemes.
- Pirmās reģistrācijas klases augu aizsardzības līdzekļus uzglabā slēgtā, vēdināmā telpā atsevišķi no pārējiem augu aizsardzības līdzekļiem.
- Izlietoto augu aizsardzības līdzekļu iepakojumus līdz to apglabāšanai tur kopā ar augu aizsardzības līdzekļiem un apglabā saskaņā ar normatīvajos aktos par atkritumu apsaimniekošanu noteikto kārtību. Šo prasību var neievērot, ja izlietotā augu aizsardzības līdzekļa iepakojums saskaņā ar normatīvajiem aktiem par atkritumu klasifikatoru un īpašībām, kuras padara atkritumus bīstamus, vairs nav uzskatāms par bīstamu atkritumu.

2. Par cilvēku un dzīvnieku veselības un vides aizsardzību

- Par prasību ievērošanu attiecībā uz cilvēku un dzīvnieku veselības un vides aizsardzību ir atbildīgs ikviens augu aizsardzības līdzekļu lietotājs, kā arī augu aizsardzības līdzekļu lietošanas operators.
- Lietošanai pēc iespējas izvēlas tādus augu aizsardzības līdzekļus, kuri potenciāli var radīt mazāku risku videi un cilvēku un dzīvnieku veselībai, kuri nav kvalificēti kā bīstami ūdens videi un kuros nav prioritāro bīstamo vielu saskaņā ar normatīvajiem aktiem par ūdens apsaimniekošanu. Informāciju par augu aizsardzības līdzekļiem un to iespējamo blakusiedarbību uz cilvēku veselību un vidi dienests ievieto un aktualizē savā tīmekļa vietnē.
- Lai aizsargātu ūdens vidi un dzeramā ūdens ņemšanas vietas, augu aizsardzības līdzekļus lieto, ievērojot normatīvajos aktos par aizsargjoslām minētās prasības.

3. Par augu aizsardzības līdzekļu lietošanu teritorijās, kas pieejamas plašai sabiedrībai

- Ja augu aizsardzības līdzekli lieto segtās platībās, tad pēc attiecīgā līdzekļa lietošanas tās noslēdz un pie durvīm pieliek brīdinājuma zīmi ar informāciju par lietoto augu aizsardzības līdzekli, kā arī norāda laiku, kad telpā atkal drīkstēs uzturēties, un par augu aizsardzības līdzekļa lietošanu atbildīgās personas tālruna numuru.
- Teritorijās, ko izmanto plaša sabiedrības daļa vai arī mazāk aizsargātas iedzīvotāju grupas saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2009.gada 21.oktobra (EK) Regulas Nr. [1107/2009](#) par augu aizsardzības līdzekļu laišanu tirgū, ar ko atceļ Padomes Direktīvas [79/117/EEK](#) un [91/414/EEK](#), 3.pantu (piemēram, parkā, sporta laukumā, atpūtas vietā, skolu teritorijā, slimnīcu teritorijā), augu aizsardzības līdzekļus atļauts lietot tikai tad, ja citādi nav iespējams ierobežot augiem kaitīgo organismu izplatību un lietošanas instrukcijā ir atļauts šāds konkrētā augu aizsardzības līdzekļa lietojums. Augu aizsardzības līdzekli plašai sabiedrībai pieejamās teritorijās lieto pēc iespējas tādā laikā, kad tajās neuzturas cilvēki.
- Vismaz divas dienas pirms augu aizsardzības līdzekļu lietošanas iepriekšminētajā tekstā minētajās vietās atbildīgā persona vietējos novada vai pagasta laikrakstos vai savā tīmekļa vietnē ievieto paziņojumu par paredzēto augu aizsardzības līdzekļu lietošanu vai citādi publisko šo informāciju.

LATVIJAS REPUBLIKAS ZEMKOPĪBAS MINISTRIJA
VALSTS AUGU AIZSARDZĪBAS DIENESTS

www.vaad.gov.lv

- Šo noteikumu minētajos gadījumos (piemēram, parkā, sporta laukumā, atpūtas vietā, skolu teritorijā, slimnīcu teritorijā) augu aizsardzības līdzekļa lietošanas laikā, kā arī pēc tā lietošanas apstrādāto teritoriju norobežo ar brīdinājuma zīmēm, kurās norādīta informācija par lietoto augu aizsardzības līdzekli, nogaidīšanas periodu un par to, kad atkal drīkst apmeklēt apstrādāto teritoriju.
- Dzelzceļa līnijas, autoceļu daļas un ļoti caurlaidīgas teritorijas, kā arī necaurlaidīgas teritorijas, kas ir tuvu virszemes vai pazemes ūdeņiem, ir atļauts apstrādāt ar augu aizsardzības līdzekļiem, tikai ievērojot normatīvajos aktos par aizsargjoslām minētās prasības un nodrošinot, ka augu aizsardzības līdzekļi nenokļūst virszemes ūdeņos vai noteku sistēmās.

4. Par augu aizsardzības līdzekļu izsmidzināšanu no gaisa

Augu aizsardzības līdzekļus atļauts izsmidzināt no gaisa, ja saņemta dienesta atļauja augu aizsardzības līdzekļu izsmidzināšanai no gaisa. Dienests atļauju izsniedz šādos gadījumos:

- ja tas nepieciešams zinātniskām institūcijām pētījumu veikšanai lauksaimniecības nozarē;
- lauksaimnieciskajā ražošanā iesaistītajām personām ārkārtas gadījumā;
- mežu apstrādei kokiem kaitīgo organismu masveida savairošanās gadījumā

Augu aizsardzības līdzekļu lietošanas kontrole

Veicot augu aizsardzības līdzekļu lietošanas kontroli, dienests var ņemt paraugus no augu aizsardzības līdzekļiem, augsnes, augiem, augu produktiem, sagatavotiem augu aizsardzības līdzekļu darba šķīdumiem un citiem priekšmetiem, kas varētu būt nonākuši saskarē ar augu aizsardzības līdzekļiem. Paraugus analizē akreditētā laboratorijā, kurai pesticīdu noteikšanas jomā ir ieviesta kvalitātes sistēma "Labas laboratorijas prakse".

Programmas „Zaļā karotīte” un ”Skolas auglis”

Personas, kas vēlas savu produkciju (augļus un dārzeņus) marķēt ar „zaļo karotīti” vai piedalīties programmā „Skolas auglis”, vai saņemt atbalstu cietes kartupeļu kvalitātes uzlabošanai lūdzam savlaicīgi līdz 15.maijam griezties dienestā, lai nodrošinātu, ka šī produkcija tiek audzēta saskaņā ar 2009.gada 15.septembra Ministru kabineta noteikumiem Nr. 1056 „*Lauksaimniecības produktu integrētās audzēšanas, uzglabāšanas un marķēšanas prasības un kontroles kārtību*”.

Aktuālā informācija VAAD Interneta vietnē www.vaad.gov.lv

- savstarpēji saistītas datu bāzes “Kaitīgie organismi” un “Augu aizsardzības līdzekļi kaitīgo organismu ierobežošanai”;
- brīdinājumus par kaitīgo organismu parādīšanos sadaļā “Ziņas” un to novērojumiem sadaļā “Kultūraugu novērojumi kaitīgo organismu konstatēšanai”;
- lauka pārbaudes žurnāla piemēru integrētajiem audzētājiem;
- informāciju par kultūraugu attīstības stadijām pēc BBCH skalas.

Aicinām ievērot normatīvo aktu prasības attiecībā uz bišu aizsardzību:

- lai aizsargātu bites un citus apputeksnētājus, persona, lietojot augu aizsardzības līdzekļus, ievēro marķējumā noteiktās īpašās drošības prasības, ja tajā ir:
- norāde "Toksisks bitēm" vai ķīmiskās vielas iedarbības raksturojums R57;
- standartfrāze *Spe8*;
- citas norādes par bišu un citu apputeksnētāju aizsardzību.

LATVIJAS REPUBLIKAS ZEMKOPĪBAS MINISTRIJA
VALSTS AUGU AIZSARDZĪBAS DIENESTS
www.vaad.gov.lv

- ja persona lieto augu aizsardzības līdzekli, kura marķējumā ir norāde "Toksisks bitēm" vai ķīmiskās vielas iedarbības raksturojums R57, tā trīs dienas pirms sējumu vai stādījumu apstrādes brīdina tos bišu saimju tiesiskos valdītājus, kuru bišu dravas (vai stropi) atrodas divu kilometru rādiusā no apstrādājamās vietas un kuru bišu saimes ir reģistrētas normatīvajos aktos par dzīvnieku, ganāmpulku un novietņu reģistrēšanu un dzīvnieku apzīmēšanu noteiktajā kārtībā.

Ja praksē tiek konstatēti gadījumi, ka augu aizsardzības līdzekļi- insekticīdi tiek lietoti pa ziedošiem kultūraugiem-rapsi, tad lūgums informēt dienestu, tādejādi kopā novēršot iespējamo risku kaitēt cilvēkam, apkārtējai videi, dzīvniekiem, kā arī protams produkcijai-medum.

Aicinām ievērot normatīvo aktu prasības attiecībā uz augu aizsardzības līdzekļu lietošanu:

- lietojot augu aizsardzības līdzekļus sējumu un stādījumu apsmidzināšanai, ievēro šādus drošības pasākumus, ka augus drīkst apsmidzināt, ja vēja ātrums nepārsniedz četrus metrus sekundē. Ja smidzinātājs ir aprīkots ar rūpnieciski komplektētām palīgierīcēm (palīgiekārtām), kas mazina vēja ietekmi uz smidzinājumu, nodrošinot smidzinājuma nokļūšanu tikai uz paredzētās apstrādājamās virsmas, augus drīkst apsmidzināt tad, ja vēja ātrums nepārsniedz astoņus metrus sekundē;
- strādājot seko smidzinātāja darba kvalitātei, kā arī preparāta izlietojumam.
- lietot tikai Latvijā reģistrētus augu aizsardzības līdzekļus;
- Latvijā reģistrētus augu aizsardzības līdzekļus lietot kultūraugiem, kuru kaitīgo organismu ierobežošanai tie ir paredzēti;

Ja praksē ir zināmi gadījumi, ka kultūraugos kaitīgo organismu ierobežošanai tiek lietoti Latvijā neregistrēti augu aizsardzības līdzekļi, lūgums informēt dienestu, tādejādi kopā novēršot iespējamo risku audzējamā produkcijā uzkrāties pesticīdu atliekām.

Apmācības augu aizsardzībā

Valsts augu aizsardzības dienests turpina strādāt pie normatīvo aktu projekta par apmācībām augu aizsardzības jomā. Par esošajām apliecībām, 2011.gada 13.decembra MK noteikumu nr. 950. „Augu aizsardzības līdzekļu lietošana” 43.punkts nosaka, ka līdz 2013.gada 1.janvārim pirmās un otrās reģistrācijas klases augu aizsardzības līdzekļus atļauts lietot un iegādāties personām, kas saņēmušas apliecību par zināšanu minimuma apgūšanu saskaņā ar Ministru kabineta 2004.gada 29.aprīļa noteikumos Nr.463 ” Augu aizsardzības līdzekļu izplatīšanas, glabāšanas un lietošanas noteikumi” minētajām prasībām.

AUGU KARANTĪNA

Persona, kas audzē kartupeļus:

- katru gadu atjauno sēklas kartupeļus ar sertificētiem sēklas kartupeļiem vismaz 10 % apmērā no apstādāmās platības;
- turpmākai stādīšanai, bet ne ilgāk kā divus gadus, izmanto kartupeļus, kas izaudzēti no sertificētiem sēklas kartupeļiem;
- kārto lauka vēsturi;
- vismaz sešus gadus glabā sertificētu sēklas kartupeļu iegādi apliecinājošus dokumentus.

MĒSLOŠANAS LĪDZEKĻI

Lai nepieļautu ūdeņu un augsnes piesārņojumu ar lauksaimnieciskas izcelsmes nitrātiem, mēslošanas līdzekļu lietošanai jāatbilst MK 11.01.2011 noteikumu Nr.33 „Noteikumi par ūdens un augsnes aizsardzību no lauksaimnieciskās darbības izraisīta piesārņojuma ar nitrātiem” (turpmāk – noteikumi nr.33) prasībām.

Prasības, kas ir saistošas lauksaimniekiem visā Latvijas teritorijā:

- mēslošanas līdzekļus (turpmāk - ML) nedrīkst izkliegt uz sasalušas, pārmitras vai ar sniegu klātas augsnes;
- teritorijās, kas atrodas palienēs vai plūdu apdraudētajās teritorijās, ML drīkst izkliegt tikai pēc iespējamo plūdu sezonas beigām. Minerālmēsļus minētajās teritorijās izsēj tikai kultūraugu veģetācijas laikā;
- stāvās nogāzēs (slīpums > 10°) ML izkliegt tikai tad, ja lauku klāj augu sega vai ja ML iestrādā nekavējoties tieši augsnē. Ja nogāze vērsta uz ūdensteces vai ūdenstilpes pusi, ML izkliegt ne tuvāk par 50 metriem no virszemes ūdensobjekta krasta līnijas;
- ML aizliegts lietot 10 m platā joslā virszemes ūdensobjektu aizsargjoslās;
- ar kūstmēsļiem iestrādātais slāpekļa daudzums vienā LIZ hektārā gadā nedrīkst pārsniegt 170 kg (neņemot vērā slāpekļa izmantošanās koeficientus!);
- ja saimniecībā gadā ar kūstmēsļiem saražotais slāpekļa daudzums pārsniedz 170 kg/ha, jābūt dokumentiem, kas apstiprina saražotā kūstmēsļu pārpalikuma nodošanu citām saimniecībām vai to izmantošanu citā veidā;
- pakaišu kūstmēsli pēc izkliešanas augsnē jāiestrādā 24 stundu laikā, šķidros kūstmēsļus un vircu – 12 stundu laikā;
- rudenī šķidros kūstmēsļus un vircu lauka mēslošanai lieto tikai kopā ar augu pēcpļaujas atliekām (rugājiem, sasmalcinātiem salmiem, zālāju sakņu masu), iestrādājot augsnē ar lobīšanas vai aršanas metodi.

Prasības, kas jāievēro apsaimniekojot LIZ Īpaši jutīgajās teritorijās (turpmāk – ĪJT) (*Dobeles, Auces, Tērvetes, Jelgavas, Ozolnieku, Bauskas, Vecumnieku, Iecavas, Rundāles, Babītes, Mārupes, Olaines, Ķekavas, Baldones, Salaspils, Stopiņu, Ropažu, Garkalnes, Carnikavas, Saulkrastu, Sējas, Ādažu, Inčukalna, Siguldas, Krimuldas un Mālpils novadi, izņemot Vecumnieku novada Valles pagastu un Kurmenes pagastu, Krimuldas novada Lēdurgas pagastu, kā arī Jelgavas, Rīgas un Jūrmalas pilsētas administratīvo teritoriju*):

- Laikposmā no 15.novembra līdz 15.martam neizkliegt nekāda veida kūstmēsļus.
- Laika posmā no 15.septembra līdz 15.martam zālājos neizsēj slāpekli saturošus minerālmēsļus.
- Laika posmā no 1.novembra līdz 15.martam neizsēj nekāda veida minerālmēsļus.
- Lietojot minerālmēsļus, nedrīkst pārsniegt noteikumu Nr.33 2.pielikumā noteiktās maksimāli pieļaujamās slāpekļa normas;
- Apsaimniekojot lauksaimniecībā izmantojamo zemi 20 hektāru un lielākā platībā, kā arī audzējot dārzeņus, augļu kokus vai ogulājus 3 hektāru un lielākā platībā, jādokumentē lauku vēsture un, ja tiek lietoti mēslošanas līdzekļi:
 - jāveic augšņu agroķīmiskā izpēte (turpmāk - AAI) reizi 6 gados un AAI lieta jāglabā vismaz 6 gadus;
 - katru gadu, pamatojoties uz AAI datiem, ne vēlāk kā līdz kultūraugu sējai vai stādīšanai, ilggadīgiem sējumiem un stādījumiem – līdz veģetācijas sākumam jāsaprot katra lauka

LATVIJAS REPUBLIKAS ZEMKOPĪBAS MINISTRIJA
VALSTS AUGU AIZSARDZĪBAS DIENESTS
www.vaad.gov.lv

- mēslošanas plāns;
- jāsapatavo mēslošanas plānu kopsavilkums par kārtējā gada ražu un līdz 15.maijam jāiesniedz VAAD;
 - lauku vēstures dokumentācija jāglabā vismaz 3 gadus;
 - jāuzskaita un jādokumentē visi saimniecībā iegādātie minerālmēsli, norādot minerālmēsli nosaukumu, pamatsastāvu un daudzumu;
 - rudens un ziemas periodā vismaz 50% no saimniecības LIZ platības jāatstāj kā zaļās platības (daudzgadīgie zālāji, ziemāju graudaugi, ziemas rapsis, nesastrādāta rugaine, dārzeni, lopbarības biešu, cukurbiešu laksti (lapas)).

AUGŠŅU AGROĶĪMISKĀ IZPĒTE

Augšņu agroķīmiskā izpēte ir pasākumu komplekss, kas ietver:

- augsnes paraugu ņemšanas plāna projekta sagatavošanu, kurš pamatojas uz informāciju par augsnes tipu, apakštipu, granulometrisko sastāvu, kā arī audzēto kultūraugu izvietojumu;
- paraugu ņemšanu ar speciālām augsnes zondēm;
- paraugu analīzi akreditētā laboratorijā;
- laboratorijas analīžu datu apstrādi, izvērtējumu un ievadīšanu datu bāzē;
- agroķīmiskās izpētes lietas, kas ietver arī agroķīmiskās izpētes kartes, sagatavošanu.

Ar 2013.gadu Valsts augu aizsardzības dienests, pēc lauksaimnieku pieprasījuma, plāno uzsākt augsnes paraugu ņemšanu izmantojot GPS, kā arī izpētes materiālu nodošanu personām elektroniski dažādu failu veidā. Lauksaimniekiem, kas nenodarbojas ar precīzo lauksaimniecību, būs iespējams pasūtīt pētītajām platībām agroķīmisko rādītāju lauka vidējās svērtās vērtības, kas atvieglos mēslošanas plānu sastādīšanu.